

‘HIJ WAS STERKER. BASTA!!’

FELICE GIMONDI

Van 1963 tot 1978

Het is een goede vraag die Roberto Poggiali stelt.

Wat was er met Felice Gimondi gebeurd als Eddy Merckx er niet geweest was?

Had de carrière van de Italiaan er dan nog imposanter uitgezien?

Felice liet een verpletterende indruk achter, de mannen in dit boek praatten allemaal vol bewondering over Gimondi, en u zal hem in veel resultaten, in uitslagen van klassiekers en rittenwedstrijden, verderop in dit boek, tegenkomen: Felice Gimondi was alomtegenwoordig, tijdens de jaren van Eddy Merckx.

‘Goed’, zegt Herman Vanspringel.

‘Luis Ocaña deed Eddy in de Ronde van Frankrijk waarschijnlijk het meeste pijn. Wat er in die Tour van 1971 allemaal gebeurde, dat houd je niet voor mogelijk. Luis kraakte Eddy, in dat jaar. Dat deed pijn, Eddy was heel stilletjes, na wat voorgevallen was, in die speciale etappe.’ Herman Vanspringel (en de anderen) vertellen verder meer over Ocaña, de raid, de val, de storm.

‘Maar Gimondi’, zegt Herman nu al, ‘Gimondi, dat was ook *gene gewone*.’

‘Die kon ook alles. Hij was niet snel aan de meet, maar als je sterk bent in de klassiekers, dan kun je toch winnen, ook al zijn er anderen die rapper zijn. Je klopt die dan tóch. Zo iemand was Gimondi. Ja, zo is het: hij kon echt alles. Hoe oud was die, toen hij al begon te winnen bij de profs? 21 jaar? Zoiets? Hij was in ieder geval heel jong, meen ik.’

21 jaar? Neen, dat klopt niet.

Felice Gimondi was ouder toen hij beroepsrenner werd. Hij was al 23 jaar toen hij in 1965 bij Salvarani een contract tekende, Felice werd geboren op 29 september 1942.

‘*Pronto!*’, zegt Felice Gimondi.

Zijn stem klinkt diep en warm.

‘Ja, ik wil graag vertellen over mijn jaren met Eddy.’

Dit wordt een verhaal in een heerlijke mix van Frans en Italiaans.

Felice heeft het meteen over Brussel, en de goede herinneringen die hij aan de stad heeft. Want, zegt hij, in 1966 won ik Parijs-Brussel, voor al die Belgen. ‘Eddy was daar ook bij, maar hij was niet bij de eersten, meen ik.’ De uitslag van de klassieker liegt niet: Gimondi won op 24 april 1966 met bijna een halve minuut voorsprong op – inderdaad – een hele resem Belgen. Willy Planckaert, Rik Van Looy, Walter Godefroot, Gustaaf De Smet, Guido Reybrouck, Bernard Vandekerckhove, Arthur Decabooter sprintten achter hem voor het podium. Ook in de groep: Jo De Roo, uit Nederland, en Michael Wright, uit Groot-Brittannië. En Eddy Merckx? Hij werd twintigste, net achter de spurterende groep, hij verloor iets meer dan een halve minuut op de Italiaan.

‘Ik had eerder al met Eddy in België gereden, toen we nog amateur waren, dat was in 1963. Ik heb hem toen in de sprint geklopt, in Alseberg’, vertelt Gimondi. ‘Ken je dat? Er is daar een helling, *La pente, là-bas*. Daar heb ik gewonnen. *Oui, j’ai gagné. Une fois, j’ai gagné contre Eddy.*’

Eén keer heeft hij gewonnen tegen Merckx, zegt Felice. Dat is natuurlijk niet waar. Hij won vaker, dat zal straks blijken. Maar de teneur is duidelijk: ‘*Merckx était le plus grand! Basta! Eddy était plus fort.*’

Felice Gimondi werd, bij zijn profdebuut in 1965, al direct een absolute topper. Merckx werd dat nog niet, het eerste jaar van Eddy was gewoon goed, ook in 1965 dus, het was een debuut zoals je dat van een piepjonge renner kon verwachten, het was het debuut van een jongen van negentien, die met veel adelbrieven was overgekomen van bij de liefhebbers. De jonge Merckx was al wereldkampioen geworden, nu moest hij zijn eerste stappen zetten, bij de beroepsrenners.

Felice was (al) rijper dan Eddy: hij was vier jaar ouder, en dat is veel op die leeftijd.

Gimondi won in dat eerste jaar meteen de Ronde van Frankrijk.

‘*Si!*’

‘*Oui, j’étais bien.*’

Hij won die Tour op fysieke paraatheid, vertelt Felice. ‘Ik was erg jong, nauwelijks tweeëntwintig en een half, ik had veel kracht, en kon elke rit weer die kracht aanspreken. Elf jaar later, in 1976, won ik mijn laatste Ronde, dat was de Giro. Maar dat deed ik niet meer met mijn fysieke uitstraling, dat deed ik met mijn tactisch inzicht. Ik was zoveel ouder geworden, ik had zoveel gekoerst, ik wist hoe ik dat moest aanpakken, na al die tijd.’

Die eerste Tour? Het werd zijn mooiste zege, vindt Felice.

In 1966 was Eddy Merckx tot wasdom gekomen. Hij won – onder meer – de Druivenkoers, een etappe in de Midi-Libre, de Trofeo Baracchi – de

koppeltijdrit – met Ferdinand Bracke. En hij won, voor het eerst, Milaan-San Remo, met wat centimeters voorsprong op Adriano Durante. Merckx was nu twintig jaar.

Gimondi was intussen sterk in de Giro. Hij werd er vijfde, Gianni Motta won. En Felice won Parijs-Roubaix, met meer dan vier minuten voorsprong.

Nog in dat jaar werd op 22 oktober, over een afstand van 266 kilometer, tussen Milaan en Como, de Ronde van Lombardije gereden. Een kopgroep met het allerbeste wat het peloton in die jaren te bieden had, ging sprinten voor de zege: Raymond Poulidor (van Mercier), Jacques Anquetil (van Ford France-Hutchinson), Michele Dancelli (van Molteni), Vittorio Adorni (van Salvarani) én Felice Gimondi (van Salvarani) én Eddy Merckx (intussen van Peugeot-Michelin-BP).

Met z'n zessen arriveerden ze op de piste in Como, ze hadden de achtervolgers op minuten gereden, Zilioli ging zevende worden op 3'40", Giancarlo Polidori, Jan Janssen en Aldo Pifferi volgden nog verder.

'J'ai gagné, dans le sprint', zegt Felice Gimondi.

'Eddy Merckx wou onderdoor passeren, en bas.'

'Maar Adorni, mijn ploegmaat, die zát al beneden op de piste, tegen het boordje. Hij hield Eddy mooi af, Eddy kon daar niet voorbij. Ik begon te sprinten, Eddy moest weer naar boven, op de piste, hij verloor wat snelheid, 35 centimeter kwam hij te kort. Trentacinque centimetri.' Bijna had Merckx zijn tweede klassieker gewonnen, in dat jaar. Het werd net niet. Poulidor werd derde, voor Anquetil, Dancelli en Adorni.

Nog een jaar later, in 1967, werd Merckx nóg een pak beter. Eddy Merckx was nu volop Eddy Merckx aan het worden, met zeges in – alweer – Milaan-San Remo, in Gent-Wevelgem, in de Waalse Pijl, en het wereldkampioenschap, op de koop toe. In de Giro, zijn eerste grote Ronde, won hij twee ritten, en werd hij negende in het algemene klassement. Maar de winnaar van die Ronde van Italië werd Felice Gimondi, hij triomfeerde, vóór grote namen, vóór Franco

Balmamion, en Jacques Anquetil, de Fransman die als eerste ooit alle drie de grote Rondes had gewonnen, en vóór Lucien Aimar, nog een Fransman, de man die een jaar eerder de Tour gewonnen had. Felice was groots, hij was op weg om de nieuwe vaandeldrager te worden, de man die aan de top van een nieuwe generatie, op weg naar het einde van de jaren 60, op weg naar het begin van de jaren 70, de fakkel ging overnemen van de coureurs die zo stilaan afscheid aan het nemen waren: Anquetil, in de rittenkoersen, en Van Looy, in de klassiekers, bijvoorbeeld.

In 1968 won Felice de Ronde van Spanje: ook hij had nu de drie grote Rondes gewonnen, ook hij had nu, net als Jacques Anquetil, de Tour, de Giro en de Vuelta op zijn naam geschreven.

'Ja, dat is allemaal waar', zegt Felice.

'Dat gebeurde allemaal tussen 1965 en 1968.'

'En later won ik nog twee keer de Ronde van Italië, in 1969 en in 1976.'

En daar bleef het bij: *'Cinque giri. Vijf Rondes.'*

Was Felice op? Had hij niet méér te bieden?

Toch wel, dat zal verder blijken.

Alleen: Merckx werd almaar beter.

'Als Eddy er niet geweest was, dan had ik net als Fausto Coppi vijf keer de Giro gewonnen, en twee keer de Tour. Mais avec lui, con lui, c'est comme ça. Er was niets meer aan te doen. Met Eddy erbij is het gelopen zoals het gelopen is.'

Opeens was er de geboorte van de *campionissimo*. Opeens was Merckx buitenaards. Eddy werd een kannibaal, een renner die van een andere orde was. Ineens was Eddy Merckx de man die Felice Gimondi overvleugelde. Voorgoed. Het gebeurde op 1 juni 1968. Die dag werd de twaalfde etappe in de Ronde van Italië gereden. *'Ik was toen heel nerveus', zegt Felice. 'Mijn sponsor was de avond voordien op mijn kamer gekomen, ik wou net gaan slapen, je voulais me coucher. Hij was opgewonden, ik voelde dat. En het maakte me ongerust. Hij wilde maar één ding zeggen: Tu dois attaquer!'*

Demain tu dois attaquer! Ik stuurde hem weg. Ne me casse pas la tête! Laat mijn hoofd gerust! Basta!

Michele Dancelli droeg de roze leiderstrui toen de rit op 1 juni startte in Gorizia. Het was een zware etappe, met pakken klimwerk. 'Ik dacht dat ik misschien wel één minuut zou kunnen verliezen op Eddy', vertelt Gimondi. 'Of hooguit 1'15", meer niet.' De twijfel was in Felice binnengeslopen, Eddy Merckx had al drie ritten gewonnen, hijzelf had er nog geen gewonnen. En in het klassement stond Eddy beter, hij was tweede op 1'29" van Dancelli. Ze trokken naar de eucharistie, de renners, nog voor de start van de rit, alsof ze voelden dat ze hulp van boven zouden kunnen gebruiken, in de 213 kilometer die volgden.

Het weer was eigenlijk niet slecht, bij de start. Maar allengs werd het bar, koud en ijskoud in de Dolomieten, regen en wind teisterden het peloton, regen werd sneeuw, veel sneeuw. Renners reden door de storm, verkleumd, met ogen die nog spleetjes waren, ze konden zich niet beschermen tegen de elementen. Een groep reed weg, ze namen minuten voorsprong, Franco Bitossi was de man die het best gerangschikt stond, maar de man van Filotex knechtte voor zijn ploegmaat, Italo Zilioli. Zilioli was al drie keer tweede geworden in de Giro, in 1964, 1965 en 1966, hij wilde de Ronde van zijn land nu wel eens winnen. Afziend, bevend en rillend klommen ze verder, de twaalf leiders. Ze namen nu al acht minuten voorsprong. Felice Gimondi deed intussen niets. Hij volgde, hij probeerde te volgen, in de groep achter de leiders. Maar hij zag af. Felice wist al wat de volgers nog niet wisten: hij ging eronderdoor gaan, die dag.

'J'étais en crise', vertelt hij.

'Ik ging meer tijd verliezen dan die minuut, dan die minuut en vijftien seconden.'

De mist hing over de flanken van de laatste col, een nijldige col, een punt in het landschap. De sneeuw werd dikker, renners waren schimmen van atleten. De mannen van Faema – de ploeg van Merckx – verzamelden zich rond

↑ Anquetil, Merckx en Gimondi

hun kopman. Ze gingen een aanval inzetten, Martin Van Den Bossche en Jos Spruyt en Roger Swerts. Vittorio Adorni – de trotse Italiaan, in 1965 zelf winnaar van de Giro, en nu ook ploegmaat van Eddy – volgde, hij ging niet lossen.

‘Ik was niet goed, het ging me niet lukken om mee te gaan met de besten’, zegt Felice.

‘Ik raakte helemaal mijn overzicht kwijt.’

‘Basta!’

De kopgroep raakte verspreid, ze gingen strijden voor de dagwinst, de mannen als Polidori en Armani en Farizoto.

En toen geraakte Eddy Merckx in een soort van trance, in een nietsontziende raid trok hij op zoek naar coureurs die ergens voor hem uitreden, aan de voet van de laatste col, Tre Cime di Lavaredo, had hij tien minuten achterstand. Merckx geraakte ontketend, zijn ploegmaats hadden hun werk gedaan. Alleen Adorni kon mee, Vittorio volgde Eddy.

‘Ik verloor altijd maar meer tijd’, vertelt Felice.

Eddy haalde de vluchters een voor een bij.

Op het einde had hij de laatste man die nog was overgebleven te pakken.

Giancarlo Polidori werd uiteindelijk tweede, op veertig seconden van Merckx. Adorni werd derde, op 54”.

‘Ik heb die dag zeven minuten verloren’, zegt Gimondi.

‘Si. *J’étais en crise*. Er zaten nog 25 coureurs voor mij.’

Eddy Merckx had op 1 juni 1968, in een etappe die zes uur, twintig minuten en twintig seconden had geduurd, de wielerwereld op zijn kop gezet. Eddy had Felice die dag tot het besef gebracht dat de rollen nu omgekeerd waren. ‘Eddy was op Tre Cime di Lavaredo zoveel sterker dan ik. Het zou voor altijd zo blijven’, zegt Felice Gimondi.

‘Sinds die dag wist ik nooit meer hoe ik de koers moest aanpakken als Eddy erbij was. Eddy was vanaf die dag elke dag sterk. Als hij mee voorin zat, dan was het vrijwel onmogelijk om hem los te gooien.’

Eddy Merckx won op 12 juni 1968 in Napels zijn eerste grote Ronde. Hij had in het eindklassement van de Giro uiteindelijk 5’01” voorsprong op Adorni en 9’05” op Gimondi.

‘*Et, deuxième chose*’, zegt Felice. ‘Je mocht aanvallen, dat bracht niets op.

C’était presque impossible. Zelfs als je écht goed reed, had het geen zin om

aan te vallen. *Oui, c’était dur*. Koersen met Eddy was lastig.’

ZELFS ALS JE ÉCHT GOED REED, HAD HET GEEN ZIN OM AAN TE VALLEN

In 1969 won Felice tóch weer de Giro d’Italia.

Er gebeurden dingen, na de rit naar Savona.

Merckx werd uit de Giro gezet: doping.

De tranen die Eddy toen plengde, krijgen verderop een eigen verhaal.

‘*Des choses malheureuses*’, zegt Felice Gimondi daarover.

‘Dat waren toch allemaal triestige dingen, voor zo’n groot renner.’

‘Ik weet niet wat ik daar moet op zeggen.’

‘Eddy was in die Ronde ook weer alle dagen beter dan wij allemaal.’

‘*Il était plus fort. Là aussi.*’

‘*Piu forte*’, herhaalt Gimondi.

‘Eddy had de ambitie, de wilskracht om te winnen, grinta.’

‘Hij was sterker in de sprint, hij had een betere techniek, hij wist zich beter te plaatsen.’

‘Kijk, als je vijf keer de Tour wint, zeven keer Milaan-San Remo en vijf keer Luik-Bastenaken-Luik, dan ben je toch de beste? *Alors? Qu’est-ce que tu veux faire?*’

En dan, nog eens: *'Basta!'*

Op de omloop van Montjuïc gingen vier renners op 2 september 1973 de laatste rechte lijn in.

Luis Ocaña, Freddy Maertens, Eddy Merckx en Felice Gimondi gingen sprinten voor de wereldtitel.

'De voorlaatste ronde had ik natuurlijk gezien hoe Eddy weer de beste was,' zegt Gimondi.

'Eddy was weer weggesprongen, hij ging wereldkampioen worden. Maar toch zijn we met z'n drieën nog weer bij hem geraakt.'

De twee Belgen in de kopgroep waren de sterksten, en ze waren de beste sprinters. Er kon die dag niets verkeerd gaan voor Merckx en Maertens, ze gingen samen wereldkampioen worden. *'J'ai vu que Merckx, lui, il parle avec Maertens. Freddy? Il était presque néoprofessionnel, quand-même?'* Dat was inderdaad zo: Freddy Maertens was nog jong, hij was pas beroepsrenner geworden. Felice zag dat Merckx aan het praten ging met zijn landgenoot, met Maertens.

'Maar ik heb niet begrepen wat ze tegen mekaar zeiden,' vertelt Gimondi.

'Però! Maar!'

'Maar in mijn hoofd maakte ik ervan dat Eddy met Maertens afsprak dat Freddy de sprint zou aantrekken. In mijn hoofd besliste ik dat dit de tactiek van de Belgen ging zijn. Ik heb me in het wiel van Eddy gezet, *je n'ai plus bougé, je suis resté, là-bas*. Ik heb me niet meer verroerd, ik ben gewoon in het wiel blijven zitten.' Freddy Maertens begon te sprinten. *'Il part, à cinq-cento metri.'* Op 250 meter van de aankomst wou Eddy Merckx aanzetten. *'Il commence le sprint, Eddy. Mais il ne passe pas.* Eddy geraakte niet over Maertens, hij bleef steken, verder dan de pedalen van Freddy geraakte hij niet. *Et moi, alors, je passe. J'ai doublé Eddy.* Ik ben Eddy voorbijgegaan. Ik merkte dat Maertens nog opnieuw aanzette, we zijn nog dicht tegen mekaar komen sprinten, Freddy en ik. *Mais moi, j'étais bien.* Ik was zo goed, die dag.'

En toch, zegt Felice: 'Als Freddy Maertens die dag voor zichzelf had gereden, dan was hij wereldkampioen geworden. *Il gagne, lui.* Want, stel je voor: Freddy

IK WAS DIE DAG DE ENIGE DIE MERCKX KON VOLGEN

heeft de laatste rechte lijn op kop gereden, hij heeft de sprint aangetrokken, hij zag dat Eddy niet kwam, en tóch werd hij zélf nog tweede. Dat was sterk.'

1975, Tour de France.

Op weg naar Pra Loup.

'Eddy had aangevallen, in de beklimming,' zegt Felice.

Het was 13 juli, en heet.

Dit werd de dag waarop Bernard Thévenet '*le tombeur du cannibale*' werd.

Dit werd de dag waarop de Fransman Eddy Merckx weghield van zijn zesde zege in de Ronde van

Frankrijk. Hij vertelt zijn verhaal verderop in dit boek.

Maar: de eerste die Eddy Merckx op 13 juli, op twee kilometer van de top van Pra Loup, inhaalde, was niet Bernard Thévenet. '*Oui, j'ai rattrapé Eddy*', vertelt Felice Gimondi. Hij was de eerste die bij de zwalpende Merckx kwam. 'Ik heb Eddy ingehaald.' Felice ging naast Eddy rijden, hij keek hem in de ogen. Merckx reed nog in het geel, maar niet voor lang meer, Merckx zag af, hij stond op instorten, maar hij moest door, tegen beter weten in. '*Oui, on parlait, Eddy et moi.* Ja, we hebben toen met mekaar gesproken, Eddy en ik,' vertelt Gimondi. 'Ik zei hem dat hij moest proberen te klimmen met een gelijkmatig ritme, dat hij moest proberen een rustige cadans te vinden, *un bon rythme. Mais, lui, il était fatigué.* Eddy was moe. Ik ben van hem weggereden, *j'étais obligé de lâcher Eddy.* Ik moest Eddy achterlaten.'

Even verder kwam Bernard Thévenet bij Gimondi.

Thévenet won de Tour van 1975.

Merckx werd tweede.

Gimondi vijfde.

Felice Gimondi en Eddy Merckx werden vrienden.

'Maar niet in de koers,' zegt Felice.

‘Eddy wilde altijd maar winnen. En ik probeerde ook te winnen. *On a fait de la bagarre.*’

Maar na de koers, na de aankomst: ‘Geen probleem, dan was er geen vijandschap meer. Ik kan me nog een Giro voor de geest halen, we zaten in het zuiden van Italië. De hele dag hadden we tegen mekaar gekoerst, man tegen man. Maar ’s avonds gingen we bij mekaar op bezoek. Eddy zat in een hotel aan de andere kant van de straat, dan liep ik daar gewoon binnen. Dat was allemaal oké.’

‘Ik heb het al gezegd: mijn mooiste herinnering blijft mijn zege in de Tour van 1965. Ik was een jonge prof, ik won direct de grootste Ronde. Dat was prachtig.’

Maar daarna, zegt Felice: ‘Daarna komt de herinnering aan het wereldkampioenschap in Mendrisio, in 1971. Neen, ik won niet, ik werd geen wereldkampioen, ik verloor in de sprint.’

En toch: ‘Toch blijft die dag in mijn geheugen gegrift. Toch heb ik nog altijd veel deugd als ik aan die dag terugdenk. Want ik was die dag de enige die Merckx kon volgen. Eddy had het hele peloton kapotgereden, ze kwamen allemaal op achterstand binnen. Behalve ik.’

FELICE EN DE BELGEN

‘Ik heb zo graag gereden met de Belgische renners,’ zegt Felice Gimondi. ‘Koersen, dat zat bij die mannen in de genen.’

Jarenlang trokken ze met mekaar op, in rittenkoersen en klassiekers. ‘De Belgen toonden me hoe ik de Muur van Geraardsbergen moest op rijden, en hoe ik op de kasseien moest rijden.’

Hij kent ze nog, na al die tijd.

‘Vrienden,’ zegt hij.

Vrienden die hij te weinig ziet.

En hij somt ze op, voor de vuist weg.

Guido Reybrouck, Herman Vanspringel, Freddy Maertens.

Rik Van Linden! ‘Die kon sprinten!’

En, een dag later: ‘Tony Houbrechts!’

‘Die was zo goed. Tony reed bij mij, bij Salvarani.’

In zijn eerste jaar bij Salvarani zorgde Tony Houbrechts voor een primeur: hij werd de eerste niet-Italiaan die de mooie rittenkoers Tirreno-Adriatico won. De koers van kust naar kust bestond sinds 1966. Dino Zandegu won de eerste editie, daarna volgden Franco Bitossi, Claudio Michelotto en Carlo Chiappano. En in 1970 Tony Houbrechts, dus. Tony won niet vaak. De Ronde van Andalusië, dat wel. De Druivenkoers in Overijse, Nokere Koerse, de Coppa Sabatini. Hij werd ook achtste in de Tour van 1971. Tony was een luxehelper, een uitstekend klimmer in dienst van Felice, in de strijd tegen Eddy.

‘En Johan De Muynck! Mijn ploegmaat, in 1978. Ik was op het einde van mijn carrière, Johan was in ons team, bij Bianchi. Hij heeft toen de Ronde van Italië gewonnen. Een goeie gast, Johan.’

‘En Walter! Walter Godefroot,’ zegt Felice.

‘Dát was een groot renner, in onze tijd, in de tijd van Eddy en mij. Die was zo sterk in de klassiekers.’